részben fedezni tudják. *Más fontos hadinyersanyag nincs Lengyelországban,* így Németország behozatali haditervében a lengyel hadjárat kereskedelmi jelentősége csekély. *A mezőgazdasági mérleg kedvező,* de csak, ha a lengyel területen szarvasmarhatenyésztés, sertéshízlalás folynék a lengyel fogyasztók nélkül. Huszonegymillió lengyel el ezeken a területeken, de objektíven meg kell állapítani, hogy már a háború előtt is 1.28 millió disznót, többezer tonna sonkát, 11.000 tonna vajat és 55.000 tonna tojást exportált Lengyelország s a kivitel legnagyobb részét akkor is Németország vette át. Most csak az a különbség, hogy nehézkes elszámolási és klíring-rendszer helyett belföldi piac kapja a lengyel mezőgazdasági termelvényeket. Német gazdasági szakértők mindenesetre azt remélik, hogy a lengyel mezőgazdaság újraszervezésével *a zsír- és takarmányellátásban tehermentesíthetik a német behozatalt.*

4.

Szovjet-Oroszország kirakatba tette nyersanyaggazdagságát s a német közvélemény Lelkiismeretes és hosszantartó vizsgálódás után egymásután konstatálják német szakemberek e lehetőségek mérsékelt voltát.

A németek azonban valószínűleg tudták, mit csináltak, amikor a szovjetorosz—német gazdasági szerződést aláírták.

A. B. T.

A külpolitika egyéb hírei

Londonból jelenti a *Stefani-iroda:* A legutóbbi hét folyamán három, egyenként 12 bombázó repülőgépből álló rajt szállítottak légi úton Angliából Romániába. A repülőgépeket a román kormány megrendelésére építették. A gépeket román pilóták vezették Romániába. *(MTI.)*

*

Az angol repülésügyi minisztérium cáfolja a német rádióállomásoknak azt a jelentését, hogy szerdán egy német gép London fölé repült. Mindössze London közelében tűnt fel egy német repülőgép, amelyet az elhárító szolgálat tüzelése eltalált. A repülőgép személyzete angol fogságba került.

*

Az *Orbay* tábornok vezetése alatt álló török katonai misszió Londonból jövet, szerdán este Párizsba érkezett és csütörtökön magasrangú katonai személyiségekkel folytatott tárgyalásokat.

*

Berlinből jelenti a *német távirati iroda:* Az angol tengernagyi hivatal közli: A *Gipsy* angol torpedóromboló kedden Anglia keleti partjainál aknára futott és elsüllyedt. Huszonegy tiszt és legénységi tag megsérült, negyvenen eltűntek. A *Gipsy*-t 1936-ban állították szolgálatba és építési költsége több mint 300.000 font volt. A torpedóromboló felrobbanása az angol partvidékről látható területen történt. Közvetlenül a robbanás után a torpedóromboló elmerült. *(MTI.)*

*

Rómából jelenti a *Magyar Távirati Iroda:* A *Duce* a fasiszta párt valamennyi főfelügyelőjét felmentette alálásától. A párt főtitkára rövidesen megkapja a *Duce* által kijelölt új pártfelügyelőség névsorát. A fasiszta párt keretén belül *politikai bizalmi* állásokat létesítenek. A kinevezendők névsorát a párt főtitkára állítja össze. Római politikai körökben úgy tudják, hogy a fasiszta párt kebelében várható intézkedések az állam és a párt közötti szoros összhang további kiépítését szolgálják.

*

Ankarából jelenti a *német távirati iroda: Inonü* államelnök csütörtökön fogadta *Papen* német nagykövetet, aki tolmácsolta *Hitler* köszönetét azokért a szerencsekívánatokért, amelyeket *Inonü* a müncheni merénylet szerencsés kimenetelével kapcsolatban kifejezett. A kihallgatáson *Szaracsoglu* külügyminiszter is jelen volt. A külügyminiszter a német nagykövet tiszteletére ebédet adott, amelyen török részről többek között a pénzügyminiszter, a gazdasági miniszter és a közmunkaügyi miniszter is résztvett. *(MTI.)*

A nagyhatalmak fegyverkezési versenye

A háboru pénzügyi előkészítése

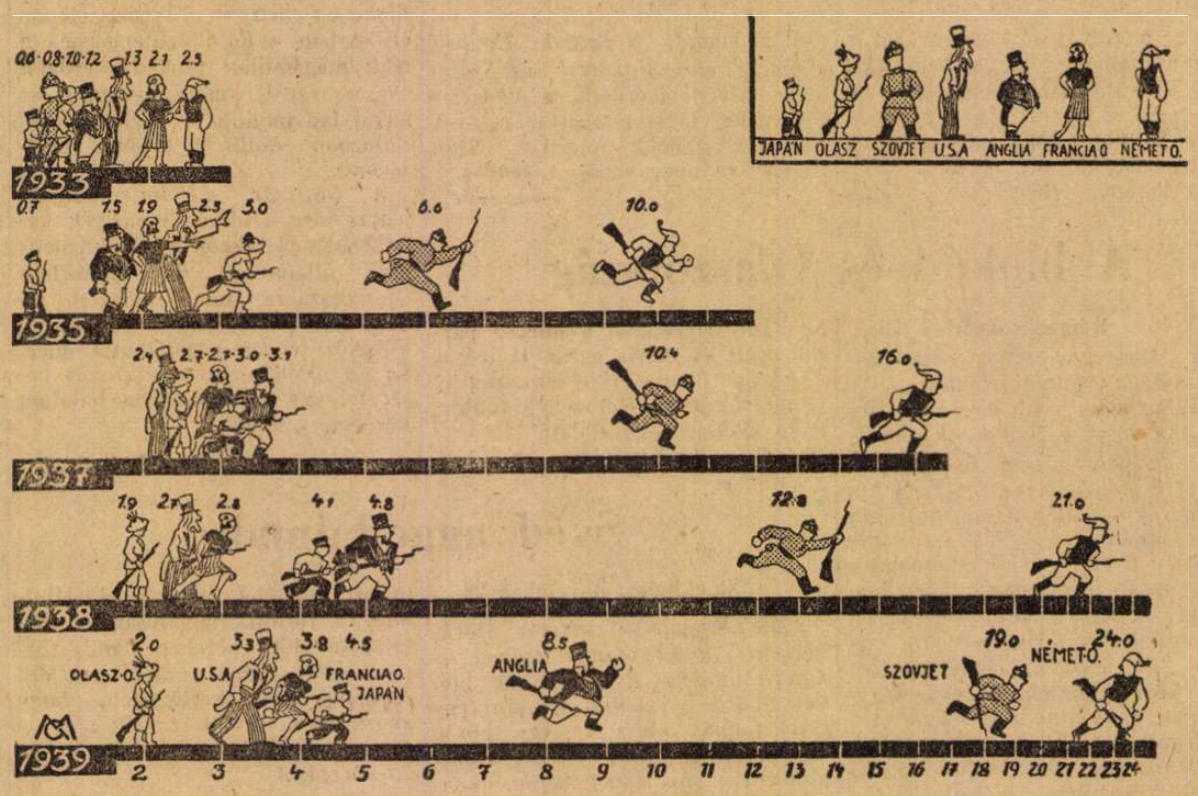

A nagyhatalmakat szimbolizáló alakok helyzete, illetve az általuk befutott táv és a skála számai az évi katonai kiadásokat jelzik, egységesen milliárd márkára átszámítva. Fokozatosan és arányosan csökkenő léptékl

Mikor a lengyel hadjárat befejezése után tartott beszédében *Hitler* bejelentette, hogy a német kormány 1933 óta 90 milliárd márkát költött fegyverkezésre, az egész világ felfigyelt.

Voltak, akik csodálkoztak azon, hogy szegény ország ilyen csillagászati összeget teremtett elő nem produktív beruházásokra. Hisz éppen *Hitler* volt mindig az, aki Németország szegénységét hangoztatta, népének életteret, követelt gyarmatokat, exportlehetőségeket, stb.

Kilencvenmilliárd márka valóban szédítő összeg. A magyar nemzeti jövedelemnek — a márkát másfél pengővel számítva — harminczorosa, a magyar állam évi összkiadásainak közel százszorosa. Ennek az összegnek birtokában Magyarországon legalább harminc évig senkinek nem kellene dolgoznia, vagy száz évig semminemű adót nem kellene fizetnie Vagy hogy világviszonylatban világítsuk meg az arányokat, az első két ötéves tervben, mellyel az orosz nagyipart megteremtették és a mezőgazdaságot iparosították, 166 milliárd rubel, azaz 70 milliárd befektetést igényelt.

Igaz, itt produktív kiadásokról volt szó, melyek maguk is szaporították az értékeket.

A meglepetés másik oka az a tény volt, hogy mindezideig a német kormány gondosan titkolta fegyverkezéseinek nagyságát, sőt az államháztartás többi adatát is. A német Birodalmi Hitelintézet (Reichscreditgesellschaft) 1938-ról szóló jelentésében részletesen kifejti, hogy 1938-ban a német kormány *a nemzeti jövedelem 47.1 százalékát vonta el* egyenes és közvetett adók, vámok, munkanélküli biztosítási díjak, kölcsönök, önkéntes adományok, stb. formájában. Így a német polgár átlagos keresetének csak felét fordíthatta maga és családja eltartására, ruházkodásra, élelemre, lakásra, másik fele az államé volt. Ezt a mínuszt az sem egyenlíthette ki, hogy a német munkás napi nyolc óra helyett gyakran tizenegy-tizenkét órát dolgozott, annak ellenére sem, hogy így névleges bére emelkedett a válság éveihez viszonyítva. Az állam éppen ennek az emelkedett keresetnek, illetve nemzeti jövedelemnek felét vette el tőle. Ez az összeg 35.8 milliárd márka. Ha ebből levonjuk a német államháztartás régebbi normális költségeit, körülbelül 14.5 milliárd márkát, az árkülönbözetek elhanyagolásával kereken 21 milliárdra jutunk, a kiadások és beruházások többletének megállapításával. Ez a többlet, miután itt csak a régi német birodalom jövedelméről, illetve kiadásairól van szó, nagyrészt a fegyverkezés számlájára írandó. Ezt a számítást azonban más módon is lehet ellenőrizni.

A többi országról közölt adatok is némi kiegészítő magyarázatra szorulnak. Grafikonunk alapját a Foreign Policy Association számításai teszik, melyeket Max *Cluseau* és Edouard *Bonnefous* is átvesznek „La Progression et le Financement des Armements dans le Monde" című füzetükben, mely a Société d'Etudes et d'Informations Économiques kiadásában jelent meg 1939 májusában. Adataik 1938-ig szólnak. Az 1939-re vonatkozó adatokat az egyes államok költségvetési előirányzatai alapján állítottuk össze, hozzászámítva az eredeti költségvetésekhez a későbbi módosításokat is.

Az említett mű szerzői maguk is hangsúlyozzák, hogy a Németországra és Olaszországra vonatkozó adataik alatta maradnak a valóságnak is, így itt más forrásokra támaszkodtunk Olaszország t. i. szintén elég fukaran bánt a közlésekkel. Ez érthető is, hiszen az említett időszak alatt Olaszország kétszer is hadat viselt, ami eléggé indokolja a szűkszavúságot Az évi költségvetéseket ugyan közzétették, de a tényleges kiadások 8—17 milliárd lírával haladták meg az előirányzatot Az olasz kormány ezt nyilvánosságra hozta, minden szépítés nélkül

Egy másik nehézség, ami az adott összegek pontos átszámításának útjában áll, az *olasz* líra kétszeri devalválása a kérdéses időszakban A többszöri devalválás folytán bekövetkezett zavarok nehezítik meg *Franciaország* és *Japán* kiadásainak pontos értékű átszámítását, noha a két állam nyilvános parlamenti üléseken tárgyalja költségvetését és zárszámadásait Ugyanígy járnak el az *Egyesült Államok* és *Anglia* is, de ezeknél az országoknál nem lévén devalváció, nem forog fenn semmi nehézség.

A szovjetuniónál is megszorításokkal kell élnünk. A rubelnek ugyan van aranyfedezete és meghatározott aranyban kifejezett értéke, ez azonban csak a külkereskedelemben érvényes. A rubel a szovjetunión belül csak elszámolási egység. Belső értékét, azaz vásárlóerejét az illetékes hatóságok belátásuk szerint állapítják meg.

A különböző valuták közös nevezőre hozásánál (ez esetben márkára átszámításánál) elég nagy, kb. 10%-os hibahatárral kell számolni.

Még egy fontos körülményre kell felhívnunk az olvasó figyelmét. A különböző államok kiadásainak márkára vagy bármely más valutára való átszámítása bizonyos mértékig megmásítja a tényleges hadi beruházásokról alkotott képet. Egy márka például valutáris átszámításban 16 franknak felel meg. Tizenhat frankért azonban kb. kétszerannyit lehet vásárolni *Franciaországban,* mint egy márkáért *Németországban.* Ilymódon átszámítva, például a nyersvas vagy az acél *Németországban* kb. 50%-kal drágább, mint *Franciaországban, Olaszországban* és *Japánban* viszont a munkabérek lényegesen alacsonyabbak, mint a többi ipari országban.

Ezeknek a különbségeknek összegszerű kiszámítása teljesen lehetetlen és csak zavaró lenne. Az adódó eltérések itt sem nagyok, úgyhogy a fenti megszorításokkal grafikonunk összképe, úgy látszik, legalább is megközelítőleg fedi a valóságot.

Markos György

Szórakoztató olvasmányok!

OSVÁTH TIBOR: AZ URAL ALATT

A boldogtalan szerelemben kettéhasadt lelkű művész tragédiája. A mai Oroszország.

Ára fűzve: 4.90

STUART CLOETE: EGY NÉP ELINDUL BESTZELLER!

A délafrikai kormány kitiltotta Stuart Cloete regényét Dél-Afrikából. Pedig ez a könyv hónapokon át tizenegy országban volt a könyvpiac bestzellerje

Ára fűzve: 6.50

DARVAS JÓZSEF: MÁRÓL — HOLNAPRA

A magyar falu igazi lelke eleven közelségből. Ez a könyv komoly esemény a magyar irodalomban Vérbeli izzón magyar művész alkotása.

Ára fűzve: 5.60

BROMFIELD: ÁRVÍZ INDIÁBAN

Amerika legnagyobb könyvsikere! A regény hőse maga India — a legyőzve heverő lényegében mégis legyőzhetetlen India, roppant arányaival félelmes természetével tunyán álmodozó embermilliói tömegével Népszerű kiadás

Ára fűzve: 4.50, kötve: 5.90

Kapható: A MAGYAR NEMZET könyvosztályában Vilmos császár-út 65. Vidékre 20 fillér portóköltséggel (az összeg előzetes beküldése mellett)

A finn flotta számszerűleg kicsi, de mégis jelentős tényező

Helsinki, november

A finn kormány a hadiflotta megteremtéséről szóló törvénytervezetet tizenöt évvel ezelőtt, 1924 április 22-én terjesztette a helsinkii parlament elé. Ez a törvénytervezet első szakaszában a következőket mondotta ki:

„A kormány fölhatalmaztatik arra, hogy a partvédelem céljaira hadiflottát teremtsen meg. Erre a flottára az 1924-től 1931-ig terjedő időközben 520 millió finn márkát költhet el. Ebből az összegből nemcsak a flotta építésére és felfegyverzésére, hanem a vizsgáló állomások berendezésére, valamint az aknák és torpedók vásárlására is fedezetet kell találni ..."

E pillanatban Finnország flottája, amely kizárólag védelmi célokat szolgál és ezért csak a belső finn vizeken tevékenykedik, a következő egységekből áll:

1. Két egyenként 4000 tonnás zsebcirkálóból, ezek Abo-ban, a Crighton- és Vulkan-gyár sáncaiban épültek. Óránkénti gyorsaságuk tizenöt csomó, négy-négy Diesel-motor hajtja őket. Az első 1933-ban, a második 1934-ben futott vízre. Páncélzatuk vastagsága százhuszonöt milliméter. Tűzérségi felszerelésük jelentős: egyenként négy 254 milliméteres ágyu, amelyek forgatható páncéltornyokban vannak elhelyezve. Nyolc 105 milliméteres légelhárításra is alkalmas ágyú, valamint sok kiságyú.

2. Öt tengeralattjáróból. Ezek közül három, a *Vetehinen,* a *Vesihüsi* és az *Ikutorso,* 490 tonnás, működési sugara 1500 tengeri mérföld óránkénti tíz csomó sebességgel, ami felszínen tizenhat csomóig fokozható. Egy 76 milliméteres és egy 20 milliméteres ágyú, valamint négy torpedó és húsz akna a fegyverzetük. 1931-ben bocsátották őket vízre.

A negyedik tengeralattjáró kétszázötven tonnás, az ötödik pedig mindössze 99 tonnás. Az utóbbi tehát játékszerszerűen kicsiny. Azonban mind a kettő egészen új és félelmetesen gyors.

3. Hat ágyúnaszádból, amelyek szintén igen kicsinyek, miután egyenként mindössze négyszáz tonnásak. Régi hajók, amelyek valaha a cárt szolgálták. A forradalom után kerültek finn tulajdonba. E hat naszádot hat aknalerakó hajó egészíti ki. A világháború idején épültek az orosz flotta számára.

Ezenkívül a következő egységek tartoznak még a finn flotta állományába: két aknafelszedő, tizenegy régi és kilenc új, nagyon gyors motoros torpedóhajó, tizennyolc patrul-gőzös, három csőpp csatahajó (ez utóbbiak a Ladogatavon futnak) és egy iskolagőzös. Ez a flotta az orosz haditengerészettel szemben számszerűleg kicsiny ugyan, de partvédelmi célokra mégis kitűnően megfelel és így nem jelentéktelen tényező. Ezenkívül maga az orosz flotta sem túlerős, különösen személyzetének kiképzését és fegyelmét illetőleg.

A román állam elismerte a nagyváradi református püspökséget

Bukarestből jelenti a *Magyar Távirati Iroda:* Az állam hivatalosan elismerte a nagyváradi református püspökséget. A püspökség székhelye Nagyvárad. Hozzátartozik Arad, Bihar, Krassó-Szörény, Máramaros, Szatmár és Temes megye. A törvény új püspök választását írja elő és állami fizetést biztosít egy püspöknek, egy titkárnak, három előadótanácsosnak, egy irodavezetőnek, egy levéltárosnak és egy altisztnek.

Katona Jenő lapja, a

JELENKOR

a független Magyarországért harcol!

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: VÁCI UTCA 36. III. 16. TEL.: 185-246
ELŐFIZETÉS: FÉL ÉVRE 2 P. EGY ÉVRE 4 P. — CSEKKSZÁMLASZÁM 11 870